

אגודת מים שיתופית חקלאית
למשקי רמת הגולן בע"מ

דף מידע מס' 10
יולי 2022
תמוז תשפ"ב

מי גולן "שוטף" עדכונים וחדשות שנהיה בעניינים

מספר מילים על שקיפות

הקיץ כבר כאן, ההשקיה בעיצומה, אנשי הרפורמה מתנדנדים בשדה הפוליטי והחקלאים בגולן ובגליל מחפשים פתרונות בשיפור וחדשנות בענפי חקלאות שונים.

הצורך ליעל ולשפר הכרחי וחשוב, אלא שתקציב המו"פ שיאפשר קפיצת החקלאות קדימה, נמצא בעיקרו בהכרזות ובהצהרות.

בינתיים מבטיחים משרדי הממשלה להקפיא את מחיר המים וביד שנייה הטייס האוטומטי מעלה את מחירים. יש קושי גדול להאמין בתהליכים המוצעים על ידי הממשלה, כאשר הבטחות נשארות בערפל ונמסרות בכפל לשון.

זה לקח חשוב לנו, לשמור על שקיפות בבית שלנו. ועדת הביקורת שלנו פעילה והגישה דוח נוסף, הועדות הציבוריות פעילות וכל נושאי הכספים, השכר, ההשקעות במים ובאנרגיה, עוברים ביקורת ומשוב. נבחנים בהנהלה ציבורית ומוצגים בפני האסיפה. ברכה לפירות הקיץ המגיעים לפרקם, עם תקווה למחירים הוגנים.

אריאל שגיא

אגודת מים שיתופית חקלאית
למשקי רמת הגולן בע"מ

דו"ח מנכ"ל

איתן שדה

אנו נמצאים בשיא עונת ההשקייה. נראה שלאחר התחלת עונה "מנוממת" היבולים, גבוהים, הצריכה בשיאה ועימה האתגרים לאספקה סדירה באיכות גבוהה. העובדה שהשימוש לא הוגבל צפויה לאתגר את הצוות בהמשך העונה. המסננים שהותקנו בשנתיים האחרונות עושים עבודה טובה ונראה שיש שיפור ניכר באיכויות המים.

עובדים במרץ על הפרויקטים

מאגר בראון מתמודדים עם האתגר של מחסור בחרסית, בשבוע הקרוב תחל עבודת האיטום. הכוונה עד סוף הקיץ לסיים את הפרויקט שהתברר כמאתגר ביותר לאור מצב הקרקע (סלעית), וייקור התשומות. קו חיתול עובדים במרץ, צפוי להסתיים עוד לפני סיום העונה הנוכחית. קו מעלה גמלא הסתיים. קולחי הדרוזים ממשיכים להניח צינורות, משלימים את לוחות החשמל בתחנה. נערכים להפעלת המערכת, בשלב זה על גנרטור עוד בעונה הנוכחית.

מחירי מים:

האיום של תיקון גדול (כלפי מעלה) במחיר מים חקלאיים נדחה בשלב זה. ביולי צפויה התייקרות של כ 3.3% במחיר, לכאורה טייס אוטומטי. לאחר מאבק הכירו בטייס אוטומטי גם לעלות המוכרת של מי גולן ובכך לא יהיה שינוי משמעותי בעלות דמי מים אותם משלמת האגודה.

כמו כל עם ישראל ממתנינים לראות את הגזרות הבאות בתחום האנרגיה שעלולות להשפיע גם עלינו.

אגודת מים שיתופית חקלאית
למשקי רמת הגולן בע"מ

מילוי מאגרים יוני 2022

מכס' מילוי	דצמ-21	ינואר	פברואר	מרס	אפריל	מאי	יוני	שינוי מ 21	
5,000	0	1,300	2,300	4,600	4,300	2,846	2,600	2,275	חיתל
6,500	0	3,700	5,800	6,500	6,400	6,200	5,340	5,060	בני ישראל
4,500	0	867	4,400	4,500	4,500	4,450	3,800	3,750	רוייה
1,600	0	1,087	1,600	1,600	1,600	630	550	485	שעבניה
3,800	0	2,950	3,800	3,800	3,800	3,700	1,625	1,565	דבש
300	0	300	200	300	300	150	150	-845	בוטמיה
840	0	396	734	840	734	619	436	436	קוניטרה
300	0	300	300	300	300	50	40	40	יוסיפון
1,200	0	1,200	1,200	1,200	1,200	725	530	427	רמתניה
4,100	0	2,112	4,100	4,100	3,700	2,880	2,144	1,920	מרום גולן
	0		-460						ברכת רם
360	0	168	340	360	360	360	350	-150	נס
450	0	350	440	450	450	430	343	183	צור
360	0	360	360	360	360	350	350	220	אל-שייח
570	0	350	500	570	570	70			מיצר
2,500	0	1,780	2,370	2,500	2,271	1,870	1,637	1,217	עורבים
600	0	249	507	600	586	576	547	-6,180	דלוה-אורטל
650	0	640	650	650	645	580	464	464	קטיף
600	0	300	550	600	590	500	450	450	דינור
2,000	0	1,700	1,880	2,000	2,000	1,950	1,800	1,800	בראון
36,230	0	20,109	32,031	35,830	34,666	28,936	23,156	13,117	סך המאגרים
12,790	3,519	8,677	12,291	12,790	12,026	9,750	8,048	-239	צפון 22
21,700	3,500	10,204	18,100	21,300	20,900	17,976	14,065	1,995	דרום 22
12,790	3,230	8,497	11,654	12,292	11,940	10,448	8,287	6,070	צפון 21
22,270	9,380	13,775	18,220	18,920	17,860	15,070	12,235	8,960	דרום 21

אגודת מים שיתופית חקלאית
למשקי רמת הגולן בע"מ

חדש במי גולן

"קול קורא" לביצוע חידוש ציוד וצנרת

ציון כהן מהנדס האגודה

בשנת 2021 אישרה אסיפת המשקים של אגודת המים מי גולן "קול קורא" שהוצע על ידי ועד ההנהלה. "קול קורא" המזמין את יישובי האגודה להגיש בקשות לחידוש ציוד וצנרת. בנוסף ניתן לבקש מימון עבור ביצוע של צנרת חדשה בתחום החקלאות ובתחום מי השתייה. המימון תוכנן להעברה ליישוב בתנאים שונים, תלוי בטיב הפרויקט. על פי קריטריונים שנקבעו מראש על ידי האסיפה. עד כה הוגשו שלוש עשרה בקשות בהיקף של 4.1 מיליון ₪.

הביצוע נעשה על ידי צוות הפיתוח והפרויקטים של מי גולן. הצוות פגש אתגרים סטטוטוריים (אישורי חפירה, תוואי עתיקות), ונדרש לעמידה במסגרת התקציב לאור עליית המחירים הדרמטית בשוק. נדרש תיאום עם החקלאים בעקבות עיתוי הביצוע בתוך עונת ההשקיה, משמע היה אילוץ לבצע מבלי לפגוע בעבודה השוטפת. תודה רבה לצוות מי-גולן שלקח על עצמו, מעבר לעבודה השוטפת, פרויקטים של פיתוח. תודה לספקים שבהחלט עשו מאמץ לעמוד בלוח הזמנים. תודה למרכזי המשקים שאפשרו גמישות בביצוע ותיוכו מול החקלאים, ביצוע ללא הפרעות.

דילמות בהתקנות של 200 קווט"ש

ביצוע בלוח זמנים קצר מול אתגרים בירוקרטיים והנדסיים

איתן שדה – מנכ"ל

ממשלת ישראל החליטה להאיץ את השגת יעד 30% אנרגיה ירוקה מתוך סך החשמל הנצרך בישראל. היעד הוא להגיע להיקף ייצור זה ב-2030. לשם כך פרסמה הממשלה הסדרה הנקראת בשפת העם הסדרת 200 קווט"ש המאפשרת הקמת מתקנים בסדר גודל קטן - בינוני בהיקף זה, תמורת תשלום של 45 אגורות נומינלי לקווט"ש. תשלום יחסית גבוה לעומת התשלום במכרזים של הסדרות למתקנים הגדולים, גם קרקעיים וגם צפים על המים. ההסדרה דרשה להגיש הצעות עד סוף 2020.

באגודת המים מי גולן ניצלו את ההזדמנות והגישו בקשות ל-18 מתקנים. האתגר הראשון היה למצוא חיבור חשמל פעיל ובחלק מהמקרים הוזמן חיבור חשמל במיוחד. בנוסף היה על האגודה למצוא שטח על פני הקרקע או על פני המים. רוב המערכות הוקמו על גבי שטחים של מי גולן, סביב מאגרים בריכות ותחנות שאיבה. חלק מהמתקנים הותקנו בשטחים או השתמשו בחיבורי חשמל של יישובים החברים באגודה. מדובר במבוא חמה חיבור אחד ובאל-רום שני חיבורים.

מתוך אלו תוכננו תשע מערכות צפות, מהן כבר הוקמו חמש: שתיים במאגר קולחין מיצר, אחת במדגה אל-רום על בריכה 6, אחת בבריכות הדגים בחמת - גדר ומערכת עוקבת במאגר קולחין צור. ארבע נוספות אמורות לקום: במאגר נס, בריכות מבוא חמה, בריכת 1050 ואחרונה בשעבניה. המערכת העוקבת אחר השמש הוקמה בעזרת טכנולוגיה ישראלית המשתמשת במכלי - ציפה. עד כה נמדדו כ-20% תוספת תפוקה של המערכת העוקבת מעבר למערכת פנלים רגילה. כל המערכות הוקמו בלוח זמנים קצר, כאשר אתגר החיבור לרשת החשמל איים על הצלחת הביצוע. בנוסף התמודדה האגודה עם אתגר הנדסי של עיגון המערכות הצפות, מה שדרש שילוב בתפעול המאגרים. הגבהים המשתנים מהווים אתגר משמעותי נוסף, מה שמחייב כבילה הלוקחת בחשבון את תנודות מפלסי המים. יש למצוא עדיין פתרונות שטיפה, כאשר כרגע השטיפה נעשית בדרכים קונבנציונליות ע"י קבלנים והמטרה. יש לאגודה יתרון שהמים נשארים במאגר אך יש לדאוג לאיכות מים שלא תיצור אבנית על גבי הפנלים.

בנוסף תוכננו 9 (מהן 8 עוקבות) מערכות על דפנות הסוללות, מתוכן הוקמו 7: מאגר בני ישראל, מאגר רוויה, מאגר חיתל, מאגר קולחין דלאווה (אורטל), מאגר מרום גולן, בבריכה 1085 בחרמונית. 3 נוספות תוקמנה בעתיד. המערכות העוקבות צפויות לייצר מעל 2,000 קווט"ש לשנה על כל קווט"ש מותקן ואילו הלא עוקבות תייצרנה כ-1,700 קו"טש לכל קווט"ש מותקן לשנה.

לאחר התקנות כל המערכות האגודה מצפה לתוספת של 5.2 מגה-וואט מותקן, שווה ערך לייצור שנתי 9.6 מיליון קוואט"ש, הצפויים להניב הכנסות של כ-4.3 מלש"ח לשנה.

אגודת מים שיתופית חקלאית
למשקי רמת הגולן בע"מ

זו הזדמנות להודות לאספן שדה שריכז את הפרויקט אשר ללא התקשותו מול מוסדות התכנון היה קשה מאוד להקים את ההתקנות. תודה לצוות מי גולן, שלמרות כאב הראש הטמון בתוספת המתקנים הבין את הפוטנציאל ואנשי הצוות הביאו במהירות וביעילות פתרונות יצירתיים. תודה לחברת גולן סולאר שליוותה את הפעילות מול חברת חשמל ואת הצד המקצועי. תודה לגזברות ולחשבות במי גולן שאפשרו את המימון בידיעה שלאחר ביצוע ההתקנות גם הבנקים ישמחו לממן, ותודה לעובדי וצוות המועצה האזורית גולן שעזרו לממש את הרעיון ולבצעו.

גבייה

שתי דרכים להגיע לפתרון

ארנסטו פינקלשטיין

חשב האגודה

מה קורה בנושא הגבייה במי גולן?

ועד הנהלה החליט והנחה את האגודה לפעול בדרך הבאה: עם פתיחת החוב על האגודה לשוחח עם בעלי החוב, לראות ממה נובע החוב, לבחון האם ניתן לסייע לבעל החוב ובאיזה אופן לפרוע את חובו ולנקות את השולחן. זאת מתוך מטרה לדעת האם מדובר במצב נקודתי שניתן יהיה להתגבר עליו.

מטרת האגודה תמיד תהיה לאפשר לכל חקלאי להמשיך לגדל גם אם נקלע לקשיים, וללכת יד ביד עמו עד לפתרון. אולם אם המצב אינו כזה, ולא ניתן להגיע לפתרון עם בעל החוב, הנחיית ועד הנהלת האגודה ברורה, לפעול בדרך משפטית באמצעות משרד שמתמחה בתחום.

לאחרונה הגברנו את הצוות, ליאורה נותנת כתף ומסייעת. יצרנו התקשרות עם משרד עורכי דין לנדאו-יהודיין שמתמחה בגבייה. בחודשיים האחרונים העברנו לטיפולם כמה מקרים ואנו בוחנים את עבודתם. משרד הגבייה עובד על פי הצלחה (שכ"ט נגזר מגביית חובות בפועל).

ישנם עדיין מספר חייבים עמם אנו מנסים להגיע להבנות ומקווים שלטובת כל הצדדים הגבייה תתבצע בהבנה והסדרים מבלי להגיע לניתוקים ולטיפול משפטי.

אגודת מים שיתופית חקלאית
למשקי רמת הגולן בע"מ

מה קורה אצל השכנים

חזון החקלאות בכפרים הדרוזיים

פאיז ספאדי אגודת מים
סער

שמונה עשרה אגודות מים פעילות במגזר הדרוזי, כאשר שטח החקלאות של האגודות נע בין 500 ל- 2,000 דונם לאגודה. בסך הכל 20 אלף דונם חקלאות. הקצבת המים היא כ-4.8 מלמ"ק לכל האגודות, מה שמאפשר להשקות בכמות מים שבין 200 ל- 250 מ"ק לדונם. כמות נמוכה הפוגעת במורל החקלאים וכלכלתם. בדעה אחת עם מקורות, רשות המים ומשרדי הממשלה, תוכננה לאזור פרוגרמה חדשה בשנים 2009 – 2010, תוכנית מגובשת שלא מומשה. היעד הוא להגיע ל- 450 מ"ק לדונם בעת שהצורך הוא כ-600 מ"ק לדונם. הבעיה העיקרית היא שהאזור עני במקורות מים.

ברכת-רם היא מקור המים העיקרי. היא מכילה 6.5 מלמ"ק, כאשר כושר השאיבה ממנה בשנה ממוצעת כ- 6.2 מלמ"ק. מזה נשאר לנו כ- 4.5 מלמ"ק. מדי שנה מתקיים מאבק מול חברת מקורות שלא לסגור את המים בשיא העונה. החקלאי נלחץ מכיוון שכל השנה עבד ואז, בשיא, נגמרת לו ההקצבה. לכן, עלינו לשמור על הברזים, ככה שלא כל אחד יפתח מים לפי הצרכים שלו. לכל אגודה יש שומרי מים 24 שעות, המופקדים על הברזים במטרה לשמור על המים שיסיפיקו לכולם עד דצמבר. מכיון שהגידול העיקרי אצל הדרוזים הוא פרי התפוח, ולפרי זה יש עונה ארוכה, חייבים לשמור על המים.

כתוצאה מהעדר מים ומצב החקלאות ההולכת ומצטמצמת, פונה הדור הצעיר פחות לחקלאות והרוב בוחרים ללמוד את מקצועות ההנדסה, הבניין, ההיי טק והרפואה. מקצועות בהם האופציות נראות טובות יותר מאשר בחקלאות ושם הם יכולים להתקדם. מכשול נוסף לגידול חקלאות יעילה ורווחית הוא המנהג של חלוקה לחלקות קטנות. קשה לפתח מטע רווחי בחלקות קטנות. הנציג שלנו במשרד האוצר, מחמד עמר, ביקר אצלנו במג'דל שאמס. הוגדרו יחד עם המומחים הצרכים שלנו ואנחנו מקווים שניתן יהיה לקדם את היעדים שלנו באמצעות משרדי הממשלה. בינתיים יש יוזמות בשטח, אנחנו רואים נטיעות חדשות של דובדבן והחלפת זני תפוח. יש גל של נטיעות נקטרינה אפרסק ויש קבוצה של צעירים המתכוונים לפתח חממות לירקות. למרות הקשיים הברורים והנראים לעין יש אצלנו אנשים עם אופטימיות גדולה. אנחנו נשמח לשתף פעולה עם מי גולן ולקדם יחד את האזור הירוק שלנו.

אגודת מים שיתופית חקלאית
למשקי רמת הגולן בע"מ

ג'ורא שחם
מנהל רשות המים

ראיון עם ג'ורא שחם
שסיים תקופה סוערת
כמנהל רשות המים

ראיון אריאל שגיא

כאשר נכנסתי לתפקידי כמנהל רשות המים עמד על סדר היום ספקטרום גדול של נושאים. לא אוכל לסקור כאן את כל המכלול אלא לסכם את התקופה רק בראשי פרקים ספורים של חלק מהנושאים בהם טיפלתי. צריך לזכור ששנת 2017 הייתה שנת בצורת רביעית ברציפותה. ולכן, בראשית עיסוקי ראיתי כמשימה דחופה לבחון ולהשלים את מאזני מים באזורים השונים בארץ ומהם לתכלל את המאזן הארצי העתידי של היצע המים המתמעט מול הביקושים העולים. רשות המים חייבת הייתה לקבוע מתווה התפלה ארוך טווח, שמשמעותו היא כמה מים מותפלים יש להוסיף למערכת המים הארצית לאורך השנים. כידוע, מחיר המים בישראל מבטא את מלוא העלות הכרוכה בהפקתם ואספקתם לכלל השימושים ולכן אחריותי המרכזית היא לדאוג, שההשקעות בפיתוח יהיו תואמות למאזן המים. פיתוח תשתיות במשק תעריפי סגור, מחייב בקרה הדוקה. אסור להשקיע מעבר לנדרש, כי אז יעלה מחיר המים מעבר לדרוש. מצד שני, אי אפשר ואסור לפתח פחות מהצרכים הנדרשים וזאת כדי למנוע משבר אספקת מים במצבי קיצון. החקלאות מקבלת ברוב חלקי הארץ מענה באמצעות השבת הקולחים, שהופכים להיות מרכיב דומיננטי במקורות המים לחקלאות. הרחבת ההתפלה נדרשת בעיקר עקב עליית הביקוש למי שתייה לאור הגידול הדמוגרפי. אין יותר מקורות מים טבעיים נוספים לפיתוח ולכן נדרש להשלים את מאזן הביקוש באמצעות עוד ועוד התפלה. לקביעת יעד ההתפלה ובמיוחד קצב ההקמה של מתקנים יקרים אלו, יש השפעה ענקית על תעריף המים.

כשנכנסתי לתפקידי היו מספר אזורים שאספקת המים אליהם היתה במחסור משמעותי, כמו בערבה הדרומית שם היה משבר מים גדול. הם קבלו פחות מחצי הכמות שמגיעה להם על פי הפרוגרמה החקלאית המאושרת של אזור זה. גם בהר הנגב היה צורך להשלים את הכמויות וכך גם במעלה הכנרת וגם בגולן. אנחנו נמצאים בעיצומה של הקמת מתקן התפלת מי ים ענק בשורק. גם מתקן ההתפלה בגליל המערבי יתחיל לעבוד בתוך פחות משלוש שנים. למזלנו הטוב גם רצף שנות הבצורת נקטע אחרי 5 שנים ומפלס הכינרת ושאר מאגרי מי התהום השתקם לגמרי.

אגודת מים שיתופית חקלאית
למשקי רמת הגולן בע"מ

הוחלט ותוקצב מתווה לתוכניות רבות נוספות שחלקן כבר החלו להתממש. הפלשתינים סובלים ממחסור חריף במים, ביחוד באזור חברון ואני דחפתי תוכניות ענק לתיגבור

אספקת המים לסגירת הפערים גם אצלם. תוכניות לטיפול בשיטפון הביוב שזורם מטול

כרם, שכם קלקליה אל השפלה, נמצאות כבר בשלב של סגירת מכרזים לביצוע הפרויקטים לתפיסת השפכים הללו, טיהורם המלא והשבתם להשקיה חקלאית. נחל חברון המזרים ביוב לכיוון באר שבע בתחילת טיפול והביוב שהגיע מג'נין נחסם אל מט"ש התענכי"ם ובעתיד יופנה למט"ש חדש בעפולה. המצב בשטח בעניין זה והשלכותיו הסביבתיות על הציבור בישראל הוא קשה ביותר. עשיתי מאמצים גדולים מאד למצוא את הפתרונות ולוודא את מימושם והוצאתם לביצוע. ההסכם עם ירדן לאספקת תוספת של 200 מיליון מ"ק בשנה, אותו יזמתי וניסיתי לקדם מראשית תפקידי, נמצא בשלבי בחינה מתקדמים. זאת בתוספת ל 100 מיליון מ"ק לשנה המסופקים כבר היום לממלכת ירדן דרך הכינרת. ירדן נמצאת במשבר מים חמור מאין דוגמתו ופרויקטים אלו יהוו פתרון חלקי אבל משמעותי ביותר למצוקה הגדולה בה הם נמצאים.

פרויקט השפד"ן, המטפל בשפכי גוש דן, בשלבים של ביצוע תוכנית חדשה, שעלותה נאמדת ב-למעלה מ 3 מיליארד ש. נפחו של מאגר זוהר שבנגב יוגדל לכ- 20 מלמ"ק. יונחו קווים בקוטר כפול מהיום. המים המטופלים יגיעו עד מרחב שדרות, יישובי עוטף עזה ואולי גם לניצנה וקדש ברנע. בשלבי מכרז נמצאים מתקן תעשייתי ענק להשלמת הטיהור של מט"ש השפד"ן לאיכות שתאפשר הזרמת קולחים באיכות מעולה לשדות הנגב. מתקן תעשייתי זה חיוני משום ששדות ההחדרה, אליהם מופנים כיום קולחי השפד"ן להשלמת הטיהור, מיצו את הקיבולת שלהם. חל גם שינוי באספקה לאזור השפלה הפנימית: השדות של יישובי הרי יהודה ולכיש, הגד"שים האזוריים שבשטח בין מחלף יסודות ועד לכיש והמטעים המתפתחים שם, יקבלו קולחים מירושלים ומבית שמש, הצומחת בקצב מהיר ביותר. עודפים במזרח יופנו דרומה אל הר הנגב. תוך פחות מ 15 שנה יגיעו אל הנגב ועוטף עזה עוד מאות מיליוני מ"ק קולחים.

באיזור הכנרת תצומצם אספקת המים דרך המוביל הארצי דרומה. כבר השנה יחנך קו "64 של המוביל ההפוך אל נחל צלמון. "המוביל ההפוך" יזרים מים מותפלים לראש נחל צלמון ומשם יזרמו בנחל זה עד לכינרת. בהזדמנות זו ישוקמו וישוחזרו גם טחנות הקמח ההיסטוריות שפעלו בנחל וניתן יהיה להחיות מסלול טיולים יפהפה. על פי מדיניות תפעול חדשה זו, המוביל הארצי סיים, פחות או יותר, את תפקידו ההיסטורי ומי הכינרת ישמשו לאספקת מים לצרכנים במעלה הכינרת, בגולן, סביב הכינרת ולאורך השידרה המזרחית של ישראל בעמק המעיינות, עמק חרוד, בקעת הירדן ועד המרחב הדרומי של הבקעה-בואכה צפון ים המלח. כל זאת בנוסף לאספקת המים לממלכת ירדן. הכינרת אמורה להיות מנוהלת כך שלא תגיע יותר למפלס הקו השחור.

אגודת מים שיתופית חקלאית
למשקי רמת הגולן בע"מ
כניסת מים גדולה אל

המפלס ינוע בין הרום המירבי ועד, בתנאי בצורת ממושכת, לקו האדום (213 -). ראשיתה של תוכנית השדרה המזרחית הוא בהזרמת המים למורד הירדן, בכמות שלא תפחת מ- 40 מלמ"ק לשנה. בכך ניתן יהיה לשקם באופן דרמטי קטע באורך של כ-12 ק"מ ממורד סכר דגניה ועד לנהרירים, שם ישאבו המים בתחנת תל אור ויוזרמו בקו כנרת-בית שאן, שיוארך עד לבקעת הירדן, עם סעיף אספקה לרמת כוכב הירדן ורמת יששכר. כניסת מים גדולה אל

הכנירת והוצאה שלהם לאספקה לצרכנים בחלקה המזרחית לתחלופת מים גבוהה באגם. תחלופת מים בכנרת תשפר את מצבה האקולוגי, שהתקלקל עקב אי תחלופת המים. הגולן מקבל מים מהכנרת, בקו כנרת דרום גולן (כנד"ג), מאגר שניר בגליל אמור לקום, לקבל מים שעברו בגידול הפורלים ולאחר שיטופלו יעלו לגולן. בעניין הקידוחים בגולן המדיניות שקבעתי היא, שאם מקור המים המערבית של רמה"ג, השאיבה לא תתוגבר, כדי לא לפגוע במוצאי הקליחה הטבעיים במעיינות נחלי הגולן. עיקר תפקיד הקידוחים בגולן יהיה לספק מי שתייה. כן, היו גם כמה כישלונות, לא הצלחנו לצמצם את כמות התאגידים, השלטון המקומי שמר עליהם. הרי אין צורך שיהיו תאגידים רבים צמודים זה לזה, בגוש דן לדוגמה מקורות שמנהליה דרשו לקבל זכויות של מונופול. זה היה זה נלחמתי גם בכדי לשמור על ספקי המים לחקלאות בהתיישבות. זה בהחלט היה מאבק, שגם המערכת הפוליטית הייתה מעורבת בו. למרות הלחצים והאיומים מטרונינו.

אחרי שאנוח מן התקופה הסוערת ואסיים את תקופת הצינון, אני מניח שאמשיך לעסוק בסוגיות מים, שהולכות ומחמירות ברחבי העולם. יש רבים שרוצים להסתייע בידע ובניסיון של מי שפעל בכל חייו המקצועיים לפתרון בעיות מורכבות בתחומים רבים של ניתוח, פיתוח ואסדרת משאבי המים כאן.

